

Dîyarbekir de Kursê Kirdkî Dewam Keno

Komela Ziwan Huner û Kulturî ZIWAN-KOM de dewreyê hamnanî yê kursê kirdkî dewam keno.

Komela Ziwan Huner û Kulturî (ZIWAN-KOM), tehtilê hamnanî de telebê wendekaranê unîversîte ser o, yew kursê kirdkî organize kerd. Kurs roja 20.08.2011 de dest pêkerd. Mîyanê hewteyî de her roje saete 14.00 ra hetanî 16.00 derse dîyena. Kursiyerê ke beşdarê kursî benê, heme mezun yan zî wendekarê unîversîteyan ê. Û bi baldarî derse taqîb kenê.

3

rojnameyo kulturî yo 15 roje NEWPEL

01-15 êlule 2011

Hûmare: 12

newepel@hotmail.com

Vaya / Fîyat: 1 TL

Kirdkî de Termê Beledîya Amade yê

Grûba Xebate ya Vateyî netîceyê kombîyayîşê xo yê 19. ke termê beledîya bîy, weşana.

Netîceyê kombîyayîşî sey dosyaya PDF keyepelê Zazakî.Netî de weşaniya. Beledîyayî yan zî kesê eleqederî ke wazenê kirdkî de termanê standardan yê beledîya bîvînê, eşkenê dosya keyepelê Zazakî.Net ra ronê.

Babeta kombîyayîşê 19. yê standardîzekerdişê kirdkî "termê beledîya" bîy û kombîyayîş rojanê 21-24 nîsane 2011 de Dîyarbekir de virazîyabî.

3

Edîtorî ra

Roşan LEZGÎN

Radyo, televîzyon û rojnameyan de kirdkî kurmanckî ra zaf kemêr yena şuxulnayene. Labelê ez zerrî ra vana ke esas na rewşe ma rê awantajêko muhîm o. Her çî ra ver, kirdkîya ma pak mende! Rayîrê xo ra wina temîz, game bi game bîstîqrar ha aver şina.

2

Cinî Êdî
Mêrde Nêkenê

Murad CANŞAD

Keso ke ez wazena qalê ci bikera, pancas û heşt serre yo. Hîna xurt û xoser o. Qet nêzewijîyayo. Gencîya xo de keye caverdayo, şîyo Rojawanê Tirkîya. Îzmîr, Manîsa, İstanbul, Tekîrdax ra gêrayo.

4

Bavayê Mi

De wayê wayê, bavayê mi wayê
Açix yeno vundanê
Sebeta to rayberê Seyd Axayî
Bêbext to ra çaliş bîyo
Ebe meqamê Sey Rizayî
Rayber ama, bavayê mi
Nêamo, zerê mi terseno
Merdena lacê kesî ra
Înam nêkeno
Vano, sima çayê mi xapnenî?
Bavayê mi henî rehet nêmireno
Kafir deymîsê bavayê mi mebe
O herbê dugelon rê lazim beno

4

Tarîx û Milet

Bîlal ZÎLAN

Her millet wayîrê yew tarîxê muşterekî yo. Tarîxo ortax milletbîyayîşî de xusûsiyetêko muhîm o. Xora na taybetmendîya ke vîrê milletî de hîsêko netewî û şuurêko tarîxî virazena.

5

Xorexne

Serdar BEDIRXAN

Bediuzzeman qethene eslê xu înkâr nêkerdo û seba averşîyayîşê kurdan zî heta emrê xunê peynî duştê menfaetê kurdan nêvejîyayo, seba ki birêsê amacê xu, tim înan rê rayîr mojnayo.

5

Tayê Merdimî

Rindê BECERÎKLÎ

Zincîya tikê merdiman nêvesena. Dinya verê lînganê înan de bikewo ta, nêvanê "ay zincîya mi!" Çimkî ê merdimî hayîya xo nîyê. Çimê înan, zereyê înan, goşê înan tim û daîm ho teberî ser.

6

Kerkinc û
Teyra Masewere

Pişar XANÇUKIJ

Rojan ra yew roje yew teyra masewere bena û kenarê yew dole xo rê kena welat. Her roje na dole de yew mase tepîştene û werdêne. Karê aye no bi, nê karî ra zî zaf keyf girwtêne...

7

EDÎTORÎ RA

Roşan LEZGÎN

Hûmara 5. ya **Newepelî** de xebera yew musabeqaya hîkayeyan manşet ra weşaniyabî. Sendîkaya maliman a Batmanî seba vîrardişê wendekarê unîversîte Şêrzan Kurtî ke Manîsa de yew numayîş de hetê polîsê tirkî ra amebi kiştene, musabeqayêka hîkayeyan organîze kerdêne.

Organîzatoran nêvatbî ma kurmançê, vatbî ma kurdê; seba ke Kurdîstanê Bakurî de kurmanckî û kirdkî piya qisey benê, coka înan zî goreyê naye ra jurî ardbi pê. Seba jurî min û kek Mehmudî rê zî tekîf kerdbî. Ma zî qebul kerdbî. Heta ke, mi metnê înan yê îlankerdişî tada kirdkî ser, înan zî keyepelê sendîqaya xo de weşana.

Axir çend rojî verê cû, hîkayeyê ke musabeqa rê amebîy, seba ke derece bikî, mi rê bi kargo amey. Nuştayî, yê çarêş kesan bîy, pêropîya pancês metnî bîy, yanî yew nuştokî di hîkayeyî nuştîy. La seba dermanî bo zî tek yew metn bi kirdkî (kirmanckî, zazakî, dimilkî) tede çin bi. Çinbiyayîşê hîkaye yan zî metnêkê kirdkî, helbet mi mehzun kerd. Vanê, nufusê kirdan hîrê-çar milyoni yo. Labelê hetê wayîrvejîyayîşê ziwani ra, hetê fealîyetanê ede-

bîyat, huner û kulturî ra ma kirdî nisbet bi kurmancan hema zaf apey ê; kadroyê ma kêmi yê.

Rast a ke nisbet bi grûba kurmancan dez-awantajê ma estê la ez vana qey awantajê ma yê zaf muhîmî zî estê! Ez cêr ra behs kena...

Nuştokê metnê ke seba musabeqa amebîy ra çar hebî cinî bîy. Merdim eşkeno vajo ke grûba kurmancan de, cinî warê nuştîşî de kêmi nîyê. Gama ke merdim bala xo dano waranê sey çapemenîye, xebatanê hunerî, edebî, kulturî û sîyasî ra zî no rêje (oran) aseno. Halê hazir cinîyê kurmancan dereceyêka normale de xo temsîl kenê. Çîyo tewr muhîm, ziwane xo ra nêşermayenê la kirdê ma ziwane xo ra şermayenê.

Ez wina texmîn kena ke qismêko muhîm yê nê metnan hepsan ra ameyê. Organîzatoran destnuştayê hepsîyan komputure de bar kerdê. La gama ke bar kerdê, hema vaje ke heme şaş nuştê. Mesela, herinda "berdin" de "bedrin" nusiyabi. Komputurê ke programê tirkî barkerde yo, gama ke merdim nuseno, tayê çekuyan bi hawayêko otomotik bedilnenê. La ê zî bêke agêrê rêça xo ser û kontrol bikerê, metnî komputure de bar kerdê (made in kurdish!).

Werrekna organîzatoran kopîyê destnuştayan raşteraşt bişirawitene. Çünke bi no hawa mumkin nêbi ke ez bizanî hetê ziwani ra kamcîn şaşî yê nuştok-

xan kamcîn yê herfrêzan ê.

Metnê ke amebîy, belkî merdim zor bido xo, tena hîrê heban hîkaye bihesibno. Ê bîni nêmendene hîkayeyan. Qismêkê înan bi hawayêko req û rut propaganda bîy; propagadayêka bêsole, bêtehme. Merdimî tavil fehmedene ke nê embazan tu eserêkê edebî-hunerî nêwendo. Edebîyat û huner ra dûrî, cîhanêkê fikrî yê tengî de, sey gerîneka awe, tena dereyê (newala) xo de çerixîyayê...

Labelê çîyo ke ez tey şoke bîya, şuxulnayîşê ziwani bi. Ziwanê yew-di kesan ne tede, yê bîni to vatene qey yew torna ra vejîyayê. Eke merdim bikero pêser, heme çekuyê înan qasê di sey hebî yan estbîy yan çin bîy. Cumleyê înan eynî; mentiqê şuxulnayîşê ziwani eynî, sey yewbînan. Ziwanêko viraşte, naylon, rij, bêsol û bêtehm. Helbet ziwane înan tirkî nêbi la rêça tirkî tede wina pêt aseyene ke qet mevajene. Mesela, yewî vatbi "Bêkes xerîbî nekişand." Yanî "Bêkes yabancılık çekmedi." Waştok vajo, "Bêkesî xerîbî nekir-nêkerde / xo xerîb nedî."

Ez kurmanckî ra zî qasê kirdkî hes kena, mi gelek kede daya kurmanckî. Labelê badê ke mi nê nuştayî wendî, zaf guneyê mi bi halê kurmanckî ame. Ez vana, na kurmanckî bi sayeyê tayê televîzyon û rojnameyan, nê da-des serran de hende xerîpîyaya ke, qet mevajene! Çünke kurmanckîya nê metnanê ke ez behs kena, eynî kurmanckîya tayê kanalê televîzyon û rojna-

mevê rojane yê bi kurmanckî ya.

Nê hetî ra mi rewşa kirdkî rê zaf û zaf şukir kerd.

Belê, rast a ke kirdkî hetê nuştîşî ra kurmanckî ra gelek apey menda. Kadroyê xo waranê sey çapemenîye, edebîyat, huner û kulturî de tayê. Radyo, televîzyon û rojnameyan de kirdkî kurmanckî ra zaf kemêr yena şuxulnayene. Labelê ez zerrî ra vana ke esas na rewşe ma rê awantajêko muhîm o. Her çî ra ver, kirdkîya ma pak mende! Rayîrê xo ra wina temîz, game bi game bîstîqrar ha aver şina.

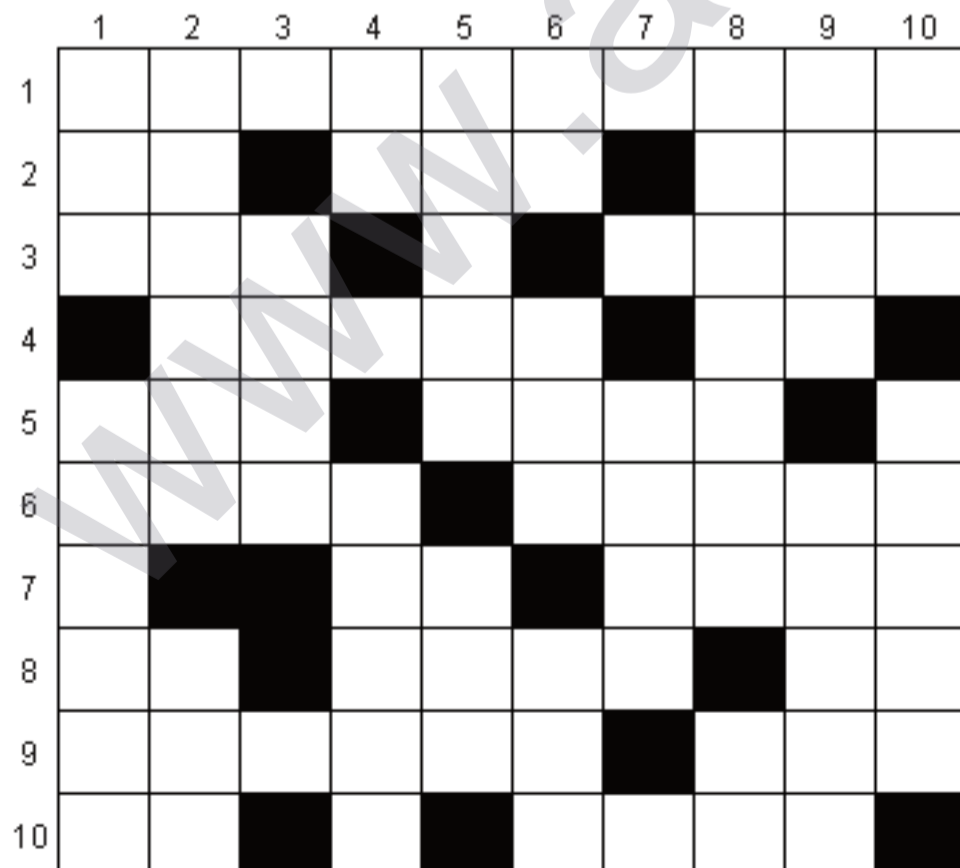
Gerçî tayê partîzanî estê ke rojnameyan de eynî versiyonê ziwane viraşte, naylon, bêsol û bêtehmî yê kurmanckî kirdkî de zî virazenê la însalah ser nêkewenê. Çünke rêça Grûba Xebate ya Vateyî wina pêt cayê xo girwt. Nînan ra teber zî çend kesî estê ke bi tirkî fitneyîye kenê. La Homayî kerd ke nêzanê hîrê çekuyanê kirdkî (zazakî) bîyarê têhet û pê yew cumle virazê.

Hezar bar şukir ke Homayî hîfzê kirdkî kerdo û averberdişê kirdkî kerdo qismetê merdimanê ehlê karê xo.

Belkî hema tam nêno fehmedene, millet tam ci ra hayîdar nîyo. Labelê Grûba Xebate ya Vateyî û xelekê ke dorûverê na grûbe de pêl bi pêl hîra benê, kirdkî rê şansêko tarîxî yo.

Ez vana kirdî (kirmanckî, zazayî, dimilî) zaf bişansê ke wa-yîrê merkezêkê ziwani yê sey Grûba Xebate ya Vateyî yê.

X A Ç E P E R S

ÇEPA-RAST

- 1- Nuştokê Mewlidê Nêbi (Kirdî)
- 2- Herfa şîyêsine ya alfabeya kurdî - boçe, boçike, doçik - zehmet, çetin
- 3- Rîyê dinya, zemîn - Nebatê birrî (daristanî)
- 4- Kal, bawkal, bapîr - Masto nîrite (raşanaye)
- 5- Ro, robar - Tef-talêkê keyeyî
- 6- Berhem, çîyo ke merdimî viraştok yan zî pêardo - Mabên, beyntar, orte
- 7- Mîyanê "dore" - Qezayêka Erziromî
- 8- Bend, bendik - Hinge - Mîyanê "made"
- 9- Tewirêkê erûgan - Sperma
- 10- Heywanê cite - Werdê şanî

CORA-CÊR

- 1- Emike, waya piyê merdimî - Bajarêk
- 2- Heme kes, pêro - Elewîyan de xanima pîre
- 3- Dafike, faqe
- 4- Edat (kilmnuştîş) - Tewirêkê edebîyatî
- 5- Teksîr, teksîrkerdiş, cinêdayîş - Layê pirçî
- 6- Werdê heywanan - Çikes, kamik, kamkes - Reqemêk
- 7- Çilme, xirnike, pilxe
- 8- Serbestîye, azadbîyayîş - Sembolê amerîkyumî
- 9- Romanê Deniz Gunduzî - Kile, kila adirî
- 10- Alerjî - Înadkarîye, rikdarîye

Kursê Kirdkî Dewam Keno

Komela Ziwan Huner û Kulturî ZIWAN-KOM de dewreyê hamnanî yê kursê kirdkî dewam keno.

DÎYARBEKIR - Komela Ziwan Huner û Kulturî (ZIWAN-KOM), tehtîlê hamnanî de telebê wendekaranê unîversîte ser o, yew kursê kirdkî organîze kerd. Kurs roja 20.08.2011 de dest pêkerd. Mîyanê hewteyî de her roje saete 14.00 ra hetanî 16.00 derse dîyena. Kursîyerê ke beşdarê kursî benê, heme mezun yan zî wendekarê unîversîteyan ê. Û bi baldarî derse taqîb kenê.

Goreyê malumatê ke karbi-destê komele danê, kursîyerî kirdkî zanê la qiseykerdiş, fehmkerdiş, wendiş û nuştîş de zehmetî ancenê, nê hetan ra kêmanîyê xo estê. Coka kurs de sey xebata atolye, bi şeklo tewr sade kalîteya qiseykerdiş, fehmkerdiş, wendiş û nuştîşê kursîyeran yeno aver berdene. Qaydeyî basitî yê ziwani; qaydeyê wendiş

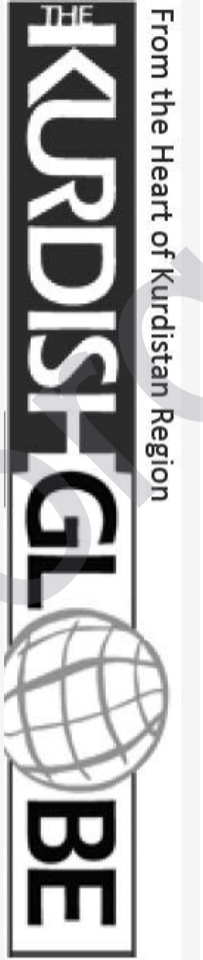
û nuştîşî bi hawayêko basit yenê musnayene.

Kursî xo rê kerdo hedef ke peynîya kursî de heme kursîyerî dest bi nuştîşê kirdkî (zazakî) bikerî.

NEWEP EL The Kurdish Globe de

Rojnameyê **The Kurdish Globe** ke paytextê Kurdîstanê Başûrî Hewlêr de bi îngilîzkî weşaniyeno, hûmara xo ya 318. ya roja 20 tebaxe 2011 de behsê rojnameyê ma Newepelî kerd.

Muxabîrê rojnameyê **The Kurdish Globe** Qasim Xidirî edîtorê rojnameyê ma Roşan Lezgînî reyde derheqê rewşa kurdan, ziwane kurdî û bitaybetî zî derheqê kirdan û kirdkî de, hewna derheqê rojnameyê ma Newepelî de yew mullaqat viraştbi. Dima no mullaqat sey xebere hûmara 318. ya roja 20 tebaxe 2011 yê **The Kurdish Globe** de da weşanayene.

Netîceyê Îmtîhanê Lîsansê Berzî Dîyar bi

Netîceyê îmtîhanê lîsansê berzî yê dewreyê 2011-2012 yê Şaxê Bîngêhê Îlmî yê Ziwan û Kulturê Kurdan yê Enstîtuya Ziwananê ke Tirkîya de Cîwîyênê yê Unîversîteya Artuklu ya Mêrdînî dîyar bi.

Seba lîsansê berzî emser 207 kesan mura-cat kerdbi. Îmtîhano nuşteki de nînan ra 89 kesî ser kewtîy. Peynîya

îmtîhananê mullaqatî de zî 3 yedek 23 kesî ameyî weçinayene.

Mîyanê 20 kesanê esîlan ke seba lîsansê berzî ameyî girewtene ra 17 kurmanc 3 kird ê. Yedekan ra zî 1 kurmanc 2 kird ê.

Unîversîteya Artuklu dewreyê diyine yo ke wendekaran seba lîsansê berzî yê programê ziwani û kulturê kurdan gêna.

Kirdkî de Termê Beledîya Amade yê

Grûba Xebate ya Vateyî netîceyê kombîyayîşê xo yê 19. ke termê beledîya bîy, weşana.

Netîceyê kombîyayîşî sey dosyaya PDF keyepelê Zazakî.Netî de weşaniya. Beledîyayî yan zî kesê eleqederî ke wazenê kirdkî de termanê standardan yê beledîya bivînê, eşkenê dosya keyepelê www.zazaki.net ra ronê.

Babeta kombîyayîşê 19. yê standardîzekerdişê kirdkî "termê beledîya" bîy û kombîyayîş rojanê 21-24 nîsane 2011 de Dîyarbekir de virazîyabî. Kombîyayîş de 254 madeyî ameybî munaqeşe kerdene û formê înan o standard tespît bibi.

Grûba Xebate ya Vateyî ke bîy 15 serrî xebata standardîzekerdişê kirdkî dewam kena, qaydeyanê gramerî tespît kena, formê çeku û terman sey formê standardî pêşniyaz kena. Xebata grûbe bi tirkî-kirdkî û kirdkî-tirkî virazîyena. Termê beledîya zî goreyê nê sistemî ra bi tirkî-kirdkî amade bîyê.

Termanê beledîya ra tayê nimûneyî:
belediye başkanı: sereka/serekê şaredarî, sereka/serekê beledîya
belediye birim isimleri: nameyê yewînanê şaredarî/beledîya
belediye encümeni: encumenê şaredarî/beledîya (n)
belediye gelirleri: ameyeyê şare-

darî/beledîya (zh)

belediye kadın sığınma evi: sitargehê cinîyan yê şaredarî/beledîya
belediye kent konseyi: konseya bajarî/şaristanî ya şaredarî

su abone işleri: karê aboneyîya awe
su arıza birimi: yewîna arizeya awe
su işleri, kontrol, yenileme: karê awe, kontrol û newekerdîş

su işleri müdürü: mudira/ê karanê awe

su işleri servisi: servîsê karanê awe
su işleri şefliği: serkarîya karanê awe

su tahsilat: tehsîlkerdişê awe, tehsîlatê awe

su tesisleri dairesi başkanlığı: serrekiya dayîreyê sazgehanê awe

su sağlığı ve havza koruma şube müdürlüğü: mudirîya beşê pawitişê weşî û hewzaya awe

su ve kanalizasyon müdürlüğü: mudirîya awe û kanalîzasyonî

Ferhengek

bakur (n): kuzey
başûr (n): güney
bover (n): karşı yaka
dergela, -ye: tam uzun
doman, -e: çocuk
dugele (m): devlet
gure (n): iş, görev
mintîqa (m): bölge
musabeqa (m): yarışma
musnayîş (n): öğretme
muşkile (n): sorun
nover (n): bu yaka
parsekiye (m): dilencilik
pêl (n): dalga
pêt, -e: güçlü
qethen: katiyen; asla

rêje (n): oran
rojawan (n): batı
rojhelat (n): doğu
şîrete (m): öğüt; nasihat
tavil: derhal; anında
teba/tiway: bir şey
tepamendeyî (m): geri kalmışlık
term (n): kavram
têwger (n): hareket
vîrardiş (n): anı, anımsama
wayîr, -e: sahip
werrekna: keşke
xasek, -e: güzel; has
xeleke (m): halka
xorexne (n): özeleştirme

Cinî Êdî Mêrde Nêkenê

Murad CANŞAD

Keso ke ez wazena qalê ci bikera, pancas û heşt serre yo. Hîna xurt û xoser o. Qet nêzewijîyayo. Gencîya xo de keye caverdayo, şîyo Rojawanê Tirkîya. Îzmîr, Manîsa, İstanbul, Tekîrdax ra gêrayo. Xebitîyayo, keyf û keambut kerdo, roto, herînayo, gi-rewto, dayo. Peyêna peyêne teba nêkewto bi dest. Seke vanê, heba genimî gêrena, gêrena çimeyê arêyî ro şina war, ameyo dewe de kewto binê perranê dayîka kokime. Kesê xo çin o. Dadî û o binê banî de tena yê. Çend heywanê xo estê, pê îdareyê xo kenê. Eke dayîka kokime zî mebiyêne warkorê ma orte de mendêne.

Mi ey ra pers kerd ke qey wina kerdo? Qey nêbiyo wayîrê keye û kulfetî, wareyê xo kor verdayo?

Vano, Heqî ra bî. Seke bi qederê xo razî yo. Vano, min û kêna xalê xo yewbînî ra hes kerdêne. Miradê ma nêbî. Qeder!

Wina vano û vileyê xo çewt kenê.

Mi va, çi qeder o?

Va, zerrîya mi kewtbî kêna xalê mi. Aye kî mi ra hes kerdêne. Mi hîrê rojî rojyê Xizirî girewt, roja çarine şan de awe-mawe nêşimite. Hewnê xo de ez cayêde lêl de bîya. Marêdo sîya kewto mi ver şono. Mar şî kewt zereyê eşkefte. Ez dima şîya. Zere tarî yo. Mar şî, qulva ro xo verda cêr. Ez şîya serê qulva ke cêr dinya roşt a, her ca weş û delal o. Mi qulva ro xo roverda.

Dorûver bax û baxçe yo. Qonaxêdo rindek esto. Ver ro dere vîyareno. Cor çirtan o, verê çirtanî de hope esta. Qet qulê Heqî çin o. Canê mi sey adirî veşeno. Mi kincê xo vetî, ez kewta zereyê hope. A game vengê huyayîşî ame. Mi xo ser de nîyada ke kêna xalê min a! Ha ya penceraya qonaxî de vindeta, pê mi huyena. Mi şerm kerd, ez hema awe ra vejîyaya. Mi kincê xo pragirewtî.

Kênaya xalê mi bîye leyreka zerence, pencera ra perraye, boverê dereyî de şîye kewte binê kemere. Ez visîyaya bover, kemere ver de ameye saya zanîyan ser, mi destê xo derg kerd ke aye bivejî bîyarî. A game yewerî, potîni pira yê, kirp vat û pay na bi xapa destê mi ser. Mi xo çarna ke terefê xalanê mi ra camêrdêdo genc o. Mi ra vat, "Lajê emike, a yê min a!" Ez hema hîşyar bîya ke hewn o.

Hewnê mi rast vejîya. Kênaya xalê mi girewte bi darê zorî daye ey. Kesê xayîni est-bîyî, ê xayînan wina kerd. Feqet Heqî înan rê kî nêverda. Ey û kêna xalê mi di-hîrê serran ra tepîya yewbînî ca verda. Ez êdî nêzewijîyaya.

Çimê ma ginayî pê.

Mi vat, to rind nêkerdo.

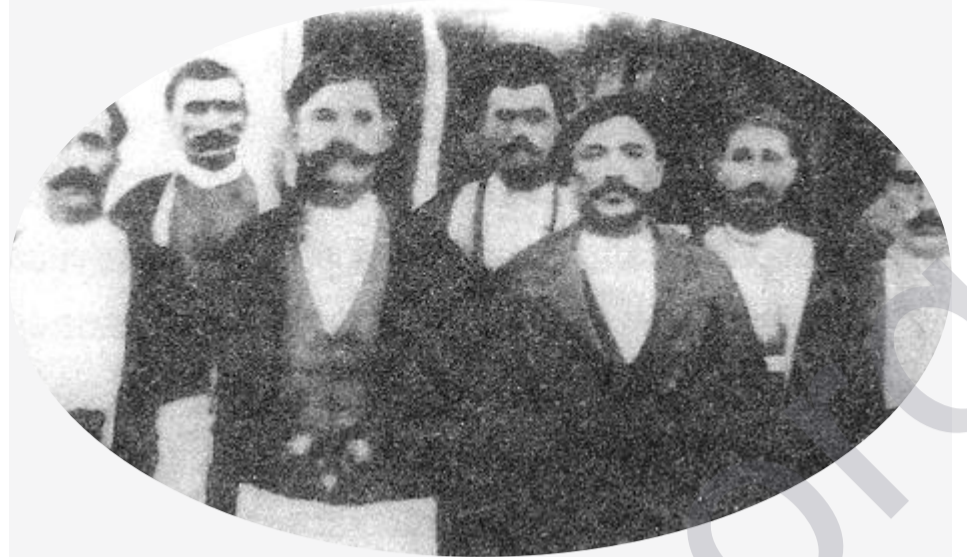
Vat, tabî, ez nika fikirîyena ke mi rind nêkerdo.

Ma hebêk bêveng vindetî.

Mi vat, pere û mal-milkê to ke bibîyênê... û mi qisaya xo nêberde sere. Tey vet ke qestê mi çî ser o yo.

Vat, ney ney! Nika pere û mal-milkê to bibo kî cinî to nêgênê. AKP pere dana înan, rîyê kesî ro nîya nêdanê.

Ez huyaya. Ey çimî jîl kerdî bi zereyê çimanê mi û va, Xizir bo kesî nêgênê!

Heto çep ra: **Bava û Şahan Axa**

Bavayê Mi Hesê Qajê

De wayê wayê, bavayê mi wayê
Açix yeno vundanê
Sebeta to rayberê Seyd Axayî
Bêbext to ra çaliş bîyo
Ebe meqamê Sey Rizayî
Rayber ama, bavayê mi
Nêamo, zerê mi terseno
Merdena lacê kesî ra înam nêkeno
Merdena lacê kesî ra înam nêkeno

Vano, sima çayê mi xapnenî?
Bavayê mi henî rehet nêmireno
Kafir deymîsê bavayê mi mebe
O herbê dugelon rê lazim beno
Ne meso meso, bavayê mi samî ro (...) meso
Vano, mi ninga xo nêardenî zerê samî (...)

Axa lertzno zêde nêwes o
Kafirî amay virnêya ma
Kesê ke cayê ra îmdad ma ra nêresno

Samî vesayî
Merdena to ser o aşîre tedî bî terefî

Merdena to ser o aşîre tedî bî terefî

Merdena to rê ez kar nêbo
Kokimî samî kerdo paya kerefî
Bavayê mi espar bîyo

Şîyo meymanîna şine (...)

Vano, kafirê be ma kerda

Na çik a bêbextîne

Destê mi kî kono çeke

Berbena maya zafînî

Way de bava, bavo axayê mi, bavo

Merdena to rê wa ne kafir sa bo

Merdena to rê wa ne kafir sa bo

Zimistano çay çira vecîya, çima

rê xirab o

Zimistano çay çira vecîya, çima

rê xirab o

Kam kî tarî arda vernî çimê,

kulê kotî tey peyda bo

Way berda berda qaymaqamê

Xozatî

Ti mi ra tirta berda

Lawê m', ti her nêbiya çay

hende rehet merda
Lawê m', ti her nêbiya çay
hende rehet merda
Kafir qurbanê Xizirî ser o ezo
şeyîd kerdo
Bavayê mi yeno, ne vaydê koyo ra
Adir bi (...) çê aşîra kuyo tedî çime anê to ra
Adir bi çê aşîra kuyo tedî çime anê to ra

Dismen gano teber çin o
To meso wertê qirxana
Axdar yeno nê vengê nê şînî
Adir di çê aşîra kuyo, bavayê mi kerdo vînî
Adir di çê aşîra kuyo, bavayê mi kerdo vînî
Bavayê mi, ti nêna rotene, ez to biherinî

Kafirê demîsê bavayê mi mebe
Virnî aşîrî de dano pêro sono
herbê çinê

De wayê wayê, bavayê mi wayê
Açixê nayê vaundanê (...)

Sebeta to rayberê Seyd Axayî
Bêbext to ra çaliş bîyo

Ebe meqamê Seyîd Rizayî
Samî vesayo, bavayê mi leyê
Rayber vano, aşîrî tede jubînî vînenê

Bavayê mi çin o tey
Rayber vano, aşîrî tede jubînî vînenê

Vengî ginena bavayî ro
Aşîro vazdanê te bîyerê (...)

Samî vesayo, bavayê m' kere
Xeber ama destê bavayê m'
Aşîre rê bî qeweto tere

Xeber ama destê bavayê m'
Aşîre rê bî qeweto tere
Vengî yenê nê (...) bavayî ro
Aşîre kote ne zere

NOT: Na deyre yew kasetê kehenî ra hetê Duzgun Axdar, Mahîr Dogan û Roşan Lezgînî ra ameya deşîfre kerdene. La seba ke veng zaf bêkalîte bî, coka tayê cayî fehm nêbî. Cayê ke bi (...) îşaret bîyo, fehm nêbiyê.

Xorexne

Serdar BEDIRXAN

Beno ki tarîx di zaf şexsîyetê kurdî yê pîlî estbî ki hayîya ma bider çin bo. Yan zî hayîya ma bider bibo la seba ki xizmetê milleta xu nêkerdo yan zî kurd-bîyayîşê xu înkâr kerdo, ma wayîr bider nêvejî, înan qebul nêkerî. La tayn merdimî estî ki eslê xu înkâr nêkerdo waşto milleta xu rê xizmet bikerê labelê seba ki metodê xizmetê înan hetê kurdperweranê nikayinan ra rexbet nêvînenê, semedo ki fikrê înanê sîyasî çîya yo rexne benî, şaş yenî vînayîş hetta şarî mîyan di antî propagandaya înan yena kerdiş, sey Bedîuzzeman Seîdê Nursî.

Bedîuzzeman qethene eslê xu înkâr nêkerdo û seba averşîyayîşê kurdan zî heta emrê xunê peynî duştê menfaetê kurdan nêvejîyayo, seba ki biresê amacê xu, tim înan rê rayîr mojnayo. O, zebra xu, bi waştîş, nêşîyo tirkan mîyan, zorkanî tirkan mîyan di ca dîyayo bider. Herinda nameyê Seîdê Kurdî, nameyê Seîdê Nursî ameyo bider dayîş.

Kurdperwerê çepgêrî seba ki cuyê Bedîuzzemanî di fikrê xu û hereketê xu rê nêşkenî yew destek bivînî, warzenî ey ver ra kurdan nebaş nîşan danî, dîndarîya ey se yew qebhetî nîşan danî. Herinda ey di Şêx Seîd û Seyîd Rizayî rê wayîr vejîni. Raştîya xu di heme hîrê zî şexsîyetê dîndar î. Şêx Seîd serekê yew terîqetî yo, Seyîd Riza bi xu ewladê Kerbela yo, duştê dînî di sey elewîyanê nikayinan ki binê tesêrî çepgêrîya tirkan der î, nîyo. Semedo ki hereketê Qoç-

Seîdê Kurdî (1878-1960)

girî, Dêrsim û Pîran di şîdet esto, sosyalîstî zî vanî vurîyayîş bi şîdet beno, wesfanê nê hereketan danî û hereketê wesatî orte ra wedernayî.

Labelê eke ma nika halê xunê tepamendeyî ra biewnî, eceb çî faydeyê nê qîyaman ma resayo? Şarê ma serewedaritîşan ra naf dîyo yan zirar? Xuverrodâyîş bîyo sebebî xuşinasnayîşî yan xu înkârî? Duşmen nê lejan ra muwafeq vejîyayo yan kirdî? Badî nê lejan tehda û zulm kirdan ser o hewaniyayo yan daha vêşî bîyo? Heqê mayê milî gêrîyayî/amey dayîş yan asîmilasyon daha zîdîyayo?

Gama ma ewnîni şîretanê Bedîuzzemanî ki se serrî ra ver kurdan rê vato kurdî hema zî muhtacê ê çîyan î. Vato: "Biwanî, biwanî, biwanî ki şîma pê nezaney ra bixelîsî; yewbînan ra hes bikî ki şîma pê bişênî îttîhadê xu saz bikerî; bixebitî ki şîma pê parsekîya şarî ra bifeilitî."

Xayeyê mi; mezîyetê/şexsê kemalatê nê heme hîrê kurdan pêvero nayene nîyo, meqsed metodê hereketê înan o, ki pê merdim/kurd bizano yan zî ser o bifikirîyo ki kamcîn têwger reyra têgeyrayîş miletî rê hîna feydeyin o.

Tarîx û Milet

Bîlal ZÎLAN

Her milet wayîrê yew tarîxê muştêrekî yo. Tarîxo ortax, milletbîyayîş de xususîyetêko muhîm o. Xora na taybetmendî vîrê miletî de hîsêko neteweyî û şuûrêko tarîxî virazena.

Wexto ke ma tarîxê kurdan ra ewnîyenê, ma vînenê ke kurdî bi heme grûbanê cemat-kîyanê xo wayîrê yew tarîxê muştêrekî yê. Her çîqas wextî reyde cografyaya kurdan lete bîya û kurdî yewbînan ra dûrî kewtî zî hetanî ewro bi hawayêk yewbînan de têkîlî ronaya.

La tena estbîyayîşê nê tarîxî bes nîyo. Gerek no tarîx bi hawayêko rast bireso neslê bînan zî. No zî bi wasitayê ilmê tarîxî beno. Zaf munaqeseyî zî ewta ra, yanî "nuştîşê tarîxî" ra dest pêkenê. Eke miletêk tarîxê xo nêuso, o tarîx yan beno malê miletêkê bîni, yan rast nêusîyeno yan zî kemî maneno.

Bi rastî derheqê kurdanê zazayan de hetê tarîxî ra zaf cigêrayîş nêvirazîyayo. No zî zaf rey suîstîmal bîyo. Mesela serranê peyênan de derheqê kurdanê zazayan de tayê teorîyan ra sey "heqîqet"î behs beno ke nînan ra yewe zî "teorîya deylemî" ya. Her çîqas tayê oryantâlîstan tena sey "ihtîmalêk" na teorî ra behs kerdo zî, tayê merdimî sey "heqîqetêko bêşik" ewnîyenê tira. Bingeyê na teorî tena pêmanayîşê çekuyê "dimilî" û "deylem"î yo. Ney ra vêşêr qet delîlêko tarîxî çin o. Labelê ewro bi dokumananê tarîxîyan vejîyayo orte ke kokê çekuya dimilî "dunbulî" yo û zemanî reyde sey "dumbulî, dumulî, dimilî" bedelîyayo. No tewir bedelîyayîşê vengên dimilkî de sey çekuyanê "şenbe-şeme, sinbore-simore" de xora esto. Reyna Şerefname de behsê "Dunbuliyê Buxtî" beno û ma zanî ke ewro zî "dimilî" nameyê yew eşîra kurdan a ke qîsmê înan kirdaskî qîsmê înan zî kirdkî (zazakî) qîsey kenê. Reyna vejîyayo orte ke "dimilî" û "deylem" çîya yê.

Bêdelîl bo zî, tayê merdimî na teorî zaf seweknenê, vanê belkî ma no hewa tarîxê zazayan, tarîxê kurdanê bînan ra çîya bikê.

No nimûne hetê usûlê tarîx-nuştîşê oryantâlîstan ra zî bal-kêş o. Zafê oryantâlîstî sey objeyêk ewnîyenê şarê ma ra. Raştîya miletê ma peygoş kenê, goreyê teorîyanê xo ma tarîf kenê. Coka ma gerek tarîxê xo bi hewayêko rast binusê. Nêke şuûrê tarîxê ma do zirar bivîno.

Merdim Sereyê
Xo ra Şînasîyeno

Meyrem xonimi gilçijeya dayika xwin a. Dayika yay rew şîya rehmet, Meyremi bîndestey di menda. Cinî û cumerd Meyremi rî yew î. Astarê rîyê yay çin o. Wucudî yay nuxsûn o. Labelê aqil û mezgî yay ca de yo. Rojan ra yew roji, Meyremi şûna pey banî di destawa xwi kena. Aw hind yew mêrik rar ra yen. Datkeynaya yay pêhesîna. Vana:

- Meyrê ward lez, yew lajek ha yen!
Meyremi pirên erzena xwi sere.
Datkeyna yay vana:
- Tu çî ina kerd, qina tu kewti teber!
Meyremi vana:
- Gêjê, kê qini ra nişinasnî-yên, kê sere ra şînasnîyên. Mi pirên eşt xwi sere ki çî kes nizon ez kam a.

Mistefa GOMAYIJ

Folklorê Ma ra

I
To ke hîram viraştênê
Mi kî peyê to de texte taştênê

Aqilê mi ke no aqil bîyênê
Mi reyê to ra waştênê

II
Sayî bîyê surî
Rayî bîyê durî
Erê yara mi
Ti zaf kota mi vîrî

III
Ero dereza
Ewro hera ma za
Koçikê heris (*) ke bidî to
Ti bena riza

(*) heris: heriş; gama ke heywanî ziyênê, şito tewr verên

IV
Ero lajê kerge
Malî meke merge
Nana de roqilaya maya to ya derge

V
Hilorî milorî
Şapikê gilorî
Da-vîst tenî top kerî
Bîyarî pay ra na qîne kerî (*)

(*) Vatişê na rêza peyênê de dest danê qîne ro. Wexto ke kukulî/kukulîku (saklambaç) kay kenê, nê vateyan vanê.

VI
Hesen o, Hesen o
Kirê xo resen o
Dormeyê vileyê xo/to ra pîseno (pêşeno)

VII
Hîzî vîzî
Gayê min ê îstîrpîzî
Verda [bi] ci
Kerd lana mîzî

VIII
Alo (*) mozik
Vaz da kozik
Kozik rijîya
Tifang erzîya

(*) Tîya de name vurîyeno; beno Hes, beno Sil...

IX
Erê çênê Apo Memîşî
Ha şîme wertê qamîşî
To rê cixaraya rinde bipîşî
Lewanê to bilêşî

X
Alîşan Alîşan
Kutiko vêşan
Kerd dalik
Na de gilik

XI
Heydero her o
Werdê xo simer o
Barê xo kemer o

Arêkerdox:
Wisivê Murtî
(Yusuf GÜVEN)
Mintiqa: Mamekiye

Tayê Merdimî

Rindê BECERÎKLÎ

Tayê merdimî çî rey xo dir qisey nêkenê, siba ra heta şan hê mîyanê galegale de.

Ti vana qey dinya semedê zincîya înan a pîpe virazîyaya! Merdim hewt hebî kursîyan pêser rono nêşkeno bireso verê zincîya înan.

La ez vana Homa zano, merdimê ke biwazê bizanê, zanê a zincîya ke erş xo rê kerdo zemîn, qasê çermê xinzîrî qalind a. Çî rey nêzana biveşo! Zincîya tikê merdiman nêveşena. Dinya verê linganê înan de bikewo ta, nêvanê "ay zincîya mi!" Çimkî ê merdimî hayîya xo nîyê. Çimê înan, zereyê înan, goşê înan tim û daîm ho teberî ser.

Ê kamil bîyê, resayê deryayê pêro zanayîşan! Ê holêr camêrd ê, holêr cinî... Ê holêrê her çî yê!... Çî kar û şuxul, emel û peywîrê înan ke esto, na dinya de çew înan ra holêr nêkeno. Ney ney, çî teba yo! Pêro çî ê zanê, pêro çî ê kenê, pêro çî înan viraştö...

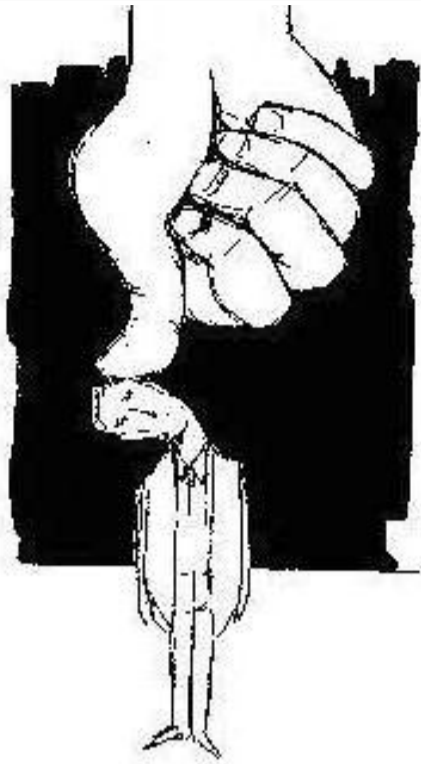
La şima rastî biwazê, înan ra nêno ke çilmîya yew tutî pak bikerê.

Çimkî tayê merdimî çî rey xo dir qisey nêkenê.

Hebêk biewnîyê xo ra, hebêk xo dir qal bikerê, hebêk xo çewt bikerê biewnîyê zereyê xo ra; ê qesr û xanê ke pê zincîya xo ya pîle viraştö û xo kerdo şêrgeleyê ê kîşwerî, ho pêser rijîyeno.

Çimkî qaydeyê hewrê astewrîni yê. Qasê mîsqalêk awe înan de çin a û çî rey varan nêvarnenê. La siba ra heta şan şeqşeq û teq-reqa înan a. Wina dinya kenê tarî ke zereyê merdimî de tutî bermenê. Haşa, merdim vano qey homayê qebizbîyaye yê. Rîyê înan wina tîrş û tehl o.

Werrekna xo dir bimendêne. La xo dir nêmanenê. Yenê xo dekenê zereyê çimê merdimî ra. Zerrîya înan rehet nêbena, yenê serê zivanê merdimî de nişenê ro û ti vana qey estorê babîyê înan o, vanê hefsarê ey bide

destê mi. Ê ma senî wazenê, wa wina bigêro.

Ney, wilay mi xelet va. Ney, ê nêvanê bide destê ma. Ê vanê ma girewt xo dest. Çimkî nêzanê biwazê. Nîyaz û waştîş la-yîqê înan nîyo. Ê gênê, çimkî na dinya înan pê zincîya xo viraştö.

Bêedeb û bêterbîyet ê.

Yenê kewenê keyeyê medimî, mîyanê cayê merdimî, pistanê merdimî... Eke înan ra biama-yêne do bivatêne yew deqa de hende nefes bigîre, wa qelbê şima hende pirodo. Yew roje de hende biberme, hende qisey bike...

Ney, ê nêvanê qisey bike. Vanê, zivanê xo bibirne bide ma, ma kenê desmale û pê çilmîya xo pak kenê. Ê vanê, çî re mehuye. Vengê huyayîşî, haşa, teşbîhê homayîya înan o.

La wexto ke înan yew yarî kerde, yew "weşî" yêk viraştö, pawenê ke merdim qaydeyê awa serê adirî ke veng ra girêyena, bigirêyo. Çî rey wa vengê huyayîşî berz nêbo. Xora çî rey wa vengê çewî vengê înan ser nêkewo. Çîyo ke huyayîş ra para merdimî keweno, cayê xo de lerzayîş o. Pawenê ke ma hertim bilerzê. Wexto ke ma tersenê, ma bilerzin. Wexto ke ma huyenê, ma bilerzin. Çî rey çewî ra veng nêvejîyo. Çimkî vengê înan pêro dinya keno pîrr.

Ê qisey kenê, ma goştari kenê.

Ê vanê, ma kenê.

Ê huyenê, ma lerzenê.

Ê hêrs benê, ma hewna lerzenê...

Çimkî tikê merdimî çî rey xo dir qisey nêkenê.

Pêro emrê xo ma ser o... Ma ver a qisey kenê, ma ver a huyenê, ma ver a wenê û şimenê... Ma ver a cade ra benê, ma ver a virazenê û xeripnenê... Ê ma zî semedê nê îhsanê înan gerek hemd û sena bikerê. Ê ge-ge zî eke ma firsend dî, binêk bi-bermê, binêk gazincan bikerê. Çimkî ma zî hertim xo dir, verê xo dir xeberî danê.

Ma ewnênê verê xo ra, ê ewnênê vernîya xo ra.

Ma cade ra şinê, ma cehd kenê, ê şinê vernî.

Ma eşkenê seba yew morcela, qey yew vile, qey yew tutî bi-bermê; yê înan, verê lingan de şiro, laser mîyanê keyeyan de bo, vewrêrs serê emran de bikewo, xemê înan ra nîyo! Wa cayê xo germ bo, wa mirdî bê, bes o.

Ez vana qey çermê xenzirî tena zincîya înan de nîyo, tayê cayê înan zî hende qalind ê. Nêzanê mirdî çî teba ya.

La ê xo dir qisey nêkenê.

A raşte, ma dir zî qalî nêkenê. Tena qey ma qalî kenê. Qey ke ma goştari bikerê, qey ke ma bikerê... Qey ke tim û daîm ma înan bipesênê.

Wina fortanê xo danê ke merdim vano qey, haşa, Homayî ra pîlêr ê. La hîna zî wazenê ma pesnê înan bidê. Ma sewbîna çî manaya estbîyayîşê ma esto?

Çimkî ê pîl ê, ma qij.

Ê berz ê, ma nizm.

Ê hê ser de, ma bin de...

La ê tay ê, ma zaf! Hîna zî ê qisey kenê. Ê vanê ma kenê. Hîna zî ça de benê, bibê; keye de, zere de, teber de, kuçe de, mekteb de, camî de, sîyaset de, dewlete de yanî heme ca de, ê ke qisey kenê, ê yê.

Ê hertim qisey kenê, ma goştari kenê.

La ê nêzanê xo dir qisey bikerê.

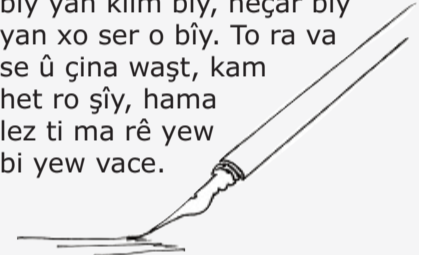
Sereyê Weşî rê Nuşte Meker!

Wehdet SÎWANIJ

Serranê newayan de rojêk gerillayî mintiqaya Dara Hênî de şinî yew dewe, yew keye ra erzaq genî. Wayîrê keyî xebere dano muxtarê dewe vano, emşo mehkumî ameyê keyê mi û nan girewt şîy. Ti şo xeber bide qereqol. Muxtar vano, to nan da! Eke dewijan zî kesî nêdî, tu mişkuli tede çin o, vengê xo meker, wa kes pênehesîyo.

Mêrdek vano eke ti nêşîyîrî qereqol ez şina, badê ke dewlete pêbîhesîyo do sereyê mi bidejno.

Muxtar şino xebere dano qereqol, eskerî yenê dewe, mêrdekî ra vanî, hela vace, çend tenî bîy, senî bîy, derg bîy yan kilm bîy, neçar bîy yan xo ser o bîy. To ra va se û çina waşt, kam het ro şîy, hama lez ti ma rê yew bi yew vace.

La tirkîya mêrdekî çinê bî, o pawe yo ke dewijî ey ver ra xeberî bidî ama muxtar û dewijî zî xo gure ra dûrî genî, vanî, ma tu çî nêdî û nêşna-wit. Mêrdek verba sualanê qumandanî de beno xînt, nêzano se vaco. Qala yew tirkî yew kirdkî keno tîmîyan, wazeno vaco ez serê balkone de bîyo û ê heme cêr de bîy, çimê mi ver de pêro seypê bîy. La vano, qumandan, wilay ben yukarida onlar aşığıda çimlerden hepsi eynisin... Ê tirkîya ey qedîyena. Qumandan vano qey mêrdek ha pey ey yarî (leqerdî) keno. Qumandan bi hêrs hêriş keno, pay-paşkilî dano piro. Qîreno mêrdekî ser vano, lez cewab bide mi neke ez to bero qereqol.

Dewijî ewnîyenî ke mêrdek nê gurî mîyan ra nêvecîyeno, dewijî vanî, qumandan no dewijê ma hebê delu yo (xêw o) nêzano ha vano se. Kes nêameyo dewa ma. Dewa ma ha rayîrî ser o ya, beno ke raywan yan zî bazirganî tîya ra vîyartê, o vano qey gerîla yê.

Mêrdek vano, yaw ez qopa xo delu yo, delu çî yo? Şima çî vanî o delu yo! Vacîn, o tirkî nêzano tirkî.

Dewijî heyran-qurban kenî, mêrdekî berdişî qereqolî ra xelesnenî û vanî, wa no to rê derse bo, hewna sereyê weşî rê nuşte meker.

ENO ZÎ DO BIVÎYARO YAHÛ

Sultan Mehmud yew roje heme wezîranê xo ano pêser, ferman keno vano, mi rê yew engîstrane bidîn viraştîş, ser o wina çîyê bidîn nustîş ke her ewnîyayîş de eke ez mehzun ba wa ez şa biba, eke şabîyaye ba wa mehzun biba.

Wezîrî ameyê pêser, xebere erşawita her çar hetan rê. Peynî de yew roje engîstraneyî reyde vecîyayê huzurê sultanî, engîstrane danê ci. Sultan Mehmud vano, tamam, ha eno yo. Serê engîstraneyî de "eno zî do bivîyaro yahû (bu da geçer yahu)" nuşte bîyo.

Tirkî ra Tadayox: **Mehmed YERGİN**

Kerkinc û Teyra Masewere

Fariskî ra tadayîş: Pişar XANÇUKIJ

Rojan ra yew roje yew teyra masewere bena û kenarê yew dole xo rê kena welat. Her roje na dole de yew mase tepîştene û werdêne. Karê aye no bi, nê karî ra zî zaf keyf girewtêne û sewbîna yew kar zî nêkerdêne.

Mudetêko derg karê masewere no bi, heta ke hinî bîye pîr û nêweşe. Rojêke ewnîya hinî qewet ra kewta, sey verî nîya, kişta awe de xo eşt erd ke maseyan bifîno dame, hêz da xo û xo herekna hetê maseyî ser nêeşka bitepişo, mase mîyanê pencanê aye ra vejîya, xelesîya û şî. Peynî de bîye rencan û yew goşe de ronîşte û xo bi xo fikirîya, va, "Heyf o ke mi no emrê xo yo ciwan berhewa kerdo ra, mi seba pîrîti zewade arê nêkerd. Ez nika hinî nêeşkena yew mase zî bitepişî. Hinî mi rê lazim o ke ez yew hîle kar bîyarî, yew rayîro asan bivînî."

Masewere no qayde va û şîye nîzdîya sikreyê awe, ronîşte. Uca de keyeyê kerkincî estbi. Bi halêko pejmurde xo ant pêser û xo bi xo dest bi xebirdayîş kerd û no demo xerab ra gerezdarî kerd.

Kerkincî nê vateyê masewere ke eşnawitî, sereyê xo mîyanê awe ra kerd berz û va:

- Hevala erjaya, bela dûrî bo. Ez ha vînena ti zaf perîşan û xemgîn a. Gelo çi qewmîyayo?

Masewere cewab da:

- Ez çira xemgîn nêbî? Ti zanî ke ez roje de seba werê xo yew, en zaf di hebî maseyan tepîşena û pê ciwîyena ke hema pê nêmirî. Ez no qayde razî bîya ke hûmara maseyan zî zaf kê mîyanê. Labelê ewro di seydarî pê toranê girdan ameyî tîya, ewnîyayî na gole ra û va:

- Noca de seyde maseyan xirab nîyo labelê maseyê bêvan goleke daha hol ê, vernî de ma maseyanê ucayî bitepişî, uca ra pey ma bêrîn nînan ser. Ez ewnêna ke maseyî mîyan ra wedarîne, mi rê zî hinî roşt nêmaneno. Aye ra zerrîya mi veşena.

Kerkincî na xebere da maseyan. Ê zaf tersayî û yew xewf dekewt mîyanê înan, dima înan kerkincî ra va:

- Teyra masewere raşt vana. Her çend a dişmenê ma bo zî roje yew yan zî di maseyî tepîştene û qefleyê ma ra zaf kêmanî nêvirazîyayêne. Labelê eger seydarî biameyêne ma pêro tepîştene, ma ra yew nêverdayêne.

Kerkincî va:

- Zaf hol beno ke ez mase-

were ra bipersî ma se bikeri?

Dima, kerkincî va:

- Verînan vato, dişmenan dir muşawere mekerên. Labelê masewere bejayî de ciwîyena, beno ke aqilê aye ma ra zêdeyê bo.

Nê xebirdayîşî ra pey, pêro pîya şîy verê masewere, vat:

- Ey teyra zanaya, ma zanî ke belayê girdî bêrî vernîya yewî, gere dişmenîyanê xo yê qijekan xo vîr ra bikero. Her dem ciwîyayîşê to pabesteyê ma bi, nika zî ciwîyayîşê ma pabesteyê aqil û hîşê to yo. Seba xelasa ma çi kewno hîşe to?

Masewere va:

- Qewetê mi û şîma nêreseno seydarê maseyan. Bawerîya mi, rayîro hol no yo ke ma na dole ra vecîme şêrî golêk ke ha peyê nê koyî de, mi a goleke dîya. Eke ma pêro bieşkî şêrî, uca de her wext asanî esta. Hema linga yew ademî nêresaya uca.

Maseyan va:

- No fikrêko zaf baş o. Labelê na gole ra heta a goleke rayîr derg o, bê ardimê to ma qewet nêresnênî nê karî bikî.

Teyra marwere va:

- Ez yew çi nêvana labelê wext teng o, beno ke seydarî rojêk badî bêrî biresê tîya.

Maseyan masewere ra lakavey kerd û peynî qerar da. Masewere her roje di rey çend hebî maseyan bena goleke. Masewere yew posteyê hînduyî peyda kerd û kevze ra seba ey yew pêlek viraşt. Her roje di donimî, nîmroj û êreyêk di maseyî kerdêne o poste û kerdêne nequra xo ra û firr dayêne şîyêne. Senî ke bîyêne berz şîyêne pê ê tepeyî, maseyê xo bi asanî werdêne. Caxê înan zî hema uca de kerdêne pêser û bi pêlekê xo yê vengî agêrayêni.

Heta çend rojî karê masewere inahawa bi. Zereyê xo de pê maseyan huyayêne. Vatêne, "Raşt vato, heta ehmeqî دنیا

de bibî tembêlî zî bêçare nêmanenî!"

Yew roje kerkincî aye ra va:

- Ez wazena goleka newîye bivînî û selame-tîya maseyan embazanê înan rê bîyarî. Ti ewro mi xo dir berî hol beno.

Masewere senî ke na xebere eşnawite, xo bi xo va, "Kerkinc keweno etrê maseyan, beno ke maseyê ke tîya de yê, înan rê guman peyda bikero. Baş o ke ez ey birresnê verê embazanê ey

û ez xirabîya nê dişmenê bigumanî ra bixelesî. Bi inahawa kerkincî ra va:

- Hema ca de esparê serê paştîya mi bi, ez to berî goleka maseyan bivîne û ma agêrî.

Masewere firr da, epey şîye, aye waşt kerkincî bibero cayêkê dûrî ke hinî nêeşko tepîya bêro. La wexto ke serê tepeyî ra bîye berz, kerkincê biaqilî asteyê maseyan uca de dîyî û fehm kerd ke wezîyet senî o. O wext xo bi xo va "Nika mi rî lazim o ke ez aye dir ceng bikerî û heyfê maseyan bigêrî. Eger ez bieşkî aye mîyan ra wedarî, ganê xo û maseyê ke mendê xelesnena, eger qewetê mi aye nêresa, ez ko bi sereberzî bimirî."

Kerkincî qerarê xo da, ca de xo eşt milê aye ser, pê pencanê xo qirika aye de pê tepîşt, wişk şidêna û a weta eşte. Masewere bêhîş bîye û ê cayê berzî ra gina erd ro. Kerkinc wexto ke bawer bî masewere merda, pê zor xo resna dole û xebere hîleyê masewere maseyan rê berde û va:

- Masewere eşnawito ke tayê wextan de beno ke hîlekarî û

Mewlidê Kirdî - XI (Ehmedê Xasî)

**Eno Mebhesê Welednayîşê
Peyxemberê Ma wo, Sellelahu
'Eleyhî We 'Ela Alîhî We Sellem**

Şî rebî'ul-ewwelî ra des şewî,
Amîna bî 'xerqê nûrî, yew hewî.

Amîna va, "Weqto bî duyyes şewî,
ez tenê menda di xelwe, bê yewî.

Ay şewî hem bî duşenbe, bêfutûr.
Min dî çar cînî mi rê amey huzûr.

Meryema yew, yew zî Sara, Asîya.
Yew zî ay Hewwa kû bî ummel-qura.

Xidmetê min kerdi yîne bêqusûr.
Qet mi nêdî ezyetêke, bî zuhûr.

Be'dê cû teyşan bîya ez bêhisab.
Min dî ame şerbetêkew zey gulab.

Labelê nê şekker û nê engemîn,
çike zey yê şerbetî nêbî şêrîn.

Werdişê yê dir rehet bî canê min.
Min dî yew teyrêke ame banê min.

Tavilî min dî hebîbê min Emîn
ame dunya qûm û qewmel-hazîrîn!

'Xeyrê înanî çîqa eşya bî va,
'Merheba ya seyyîdel-kewneynî! va."

Merheba ey sîrrê subhan, merheba!
Merheba ey rûhê rûhan, merheba!

Merheba ey fexrê 'erşî, merheba!
Merheba nesley qureyşî, merheba!

Merheba ya sahibel-dînil-mubîn!
Merheba ya sadîqel-we'dil-emîn!

Merheba ya men sereyte bil-herem!
Merheba ya men denewte bil-qedem!

Merheba ya qurrete 'eynil-wera!
Merheba ya men nubi'te fil-Hira!

Merheba ya 'alimel-'ilmil-ezel!
Merheba ya şafî'en yewmel-wecel!

Merheba ey rehmeten lîl-'alemîn!
Merheba ya men şafî'el muznîbîn!

Wazenê ger ma xelasîyya tamam,
vatişê ma, es-selatu wes-selam.

Transkrîbe: Roşan Lezgîn

zorbayî pere bikero. Labelê nêzana ke bedelê xayîniya embazan dir ganê xo dayîş o.

Seba ke masewere bedelê xayîniya xo da, maseyî zaf keyfweş bîyî û xo rê ehd kerd ke hinî çi rey bawerîya xo bi vatişê dişmenî nêyarê. (*)

(*) Çime: Kitabê musayîşê fariskî yê sinifa çarine. Na mesela hîkayanê Kelîle û Dinme ra newe ra nusîyaya.

Çar Kitabê Domanan yê Neweyî

Çar kitabê domanan yê neweyî bi kirmanckî (zazakî) weşanîyay. Her çar kitabî kî hetê Qemerê Alî (Kamer Söylemez) û Eren Kiliçî ra amade bîyê. Huseyîn Işikî kî resmî amade kerdê û kitabî dîzayn kerdê. Kitabî İstanbul de hetê amadekerdoran ra çap bîyê.

Her çar kitabî rengin û kaxeta kalîteyêne ra çap bîyê. Seba musnayîşê alfabeya kurdkî û musnayîşê kirmanckî kitabê pedagojîk ê. Kitab de resmî estê, binê her resmî de kî name esto. Nameyî bi fekê mintqayêka Dêrsimî nusîyayê.

Nameyê kitabê yewinî "ABCê Ma" yo. No kitab 32 rîpelî yo. Her herfa alfabeya kurdkî bi resman ameya nîşan dayene.

Kitabo diyin, nameyê xo "Heywanê Ma" yo. No kitab zî 36 rîpelî yo û tede resmê heywanan estê, binê resman de kî nameyê heywanan nusîyayo.

Kitabo hîrêyin, nameyê xo "Hacetî û Qavî" yo. Kitab 28 rîpelî yo. Tede resmê hacet û qabanê keyeyî estê. Binê her resmî de name nusîyayo.

Kitabo çarin kî nameyê xo "Zarzewet û Yemîs" o. Kitab 24 rîpelî yo. Tede nameyê zerzewat û fêkîyan (meyweyan) estê. Binê her resmî de name nuste yo.

Vaya her çar kitaban 20 Euro + pereyê kargo yan posta yê. Kesê ke wazenê nê kitaban biherînî, şikînî adresanê verozkamer@hotmail.com yan eren.kilic@bilcom.at binusî.

XORÎNÎYA ROYÎ

Ti reyna kewta mi vir
Hema roj nêakewt
Ti emşo nimite menda
zerriya mi de
Girewte
Ez estareyan ra
ewnîyayo
Seba ke ez to bivîno
Ez adir de to gêrayo
Seba ke ez biveşo
Ez xorînîya royî de to
gêrayo
Mi va ez çimanê to bivîno
Ez beno hewro germin û
serdîn
Verikê erdî de laser beno
Seba ke ez behran bivîno

Rohelat Aktulum

NAMEYÊ HEYWANAN

Amedekar: Roşan Lezgin

mêse (m)

mêsa heran (m)

melşe (n), kermêşe (m)

Not: Nameyê makî (bi tirkî: dişil) bi (m), nameyê nêrî (bi tirkî: eril) bi (n) îşaret bîyê.

Çim biewnîyo kura
ra, zerrî herikêna
weyra
Zerrî biherikîyo
kura, lingt vazdanê
weyra!

NAMEYÊ NEBATAN

Amadekar: Ehmedê Dirihî

dimkirrî (Sêwregi)
mismisek (Hênî)
mismiseka zûrayên (Gêl)
taro sincik (Dêrsim)

Kurmancî: mijmijok, xiyarok
Soranî: şiranok
Goranî: giyaşîrînî, gulegiware,
mişmije
Latînî: Onosma
Tirkî: emzik otu

Foto: Wehdet Sîwanij